

Lapin maakuntatilaisuus

9.9.2014

Tuula Haatainen
varatoimitusjohtaja

Muutoksen aika on täällä...

Kuntarakenneuudistus, kuntalaki, valtionosuusuudistus ja sote-uudistus ovat yksi kokonaisuus

- **Kuntarakenneuudistus**, kuntarakennelaki – vahvat peruskunnat ja toiminnalliset kaupunkialueet
- Kuntarakenneuudistus muodostaa perustan **kuntalain** kokonaisuudistukselle
- **Valtionosuusjärjestelmä** uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta** uudistetaan osana kuntarakenteen uudistamista

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen keskeiset tavoitteet ¹⁽²⁾

- Väestön terveyden, hyvinvoinnin ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen
- Yhdenvertaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaaminen koko maassa
- Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen vahvistaminen

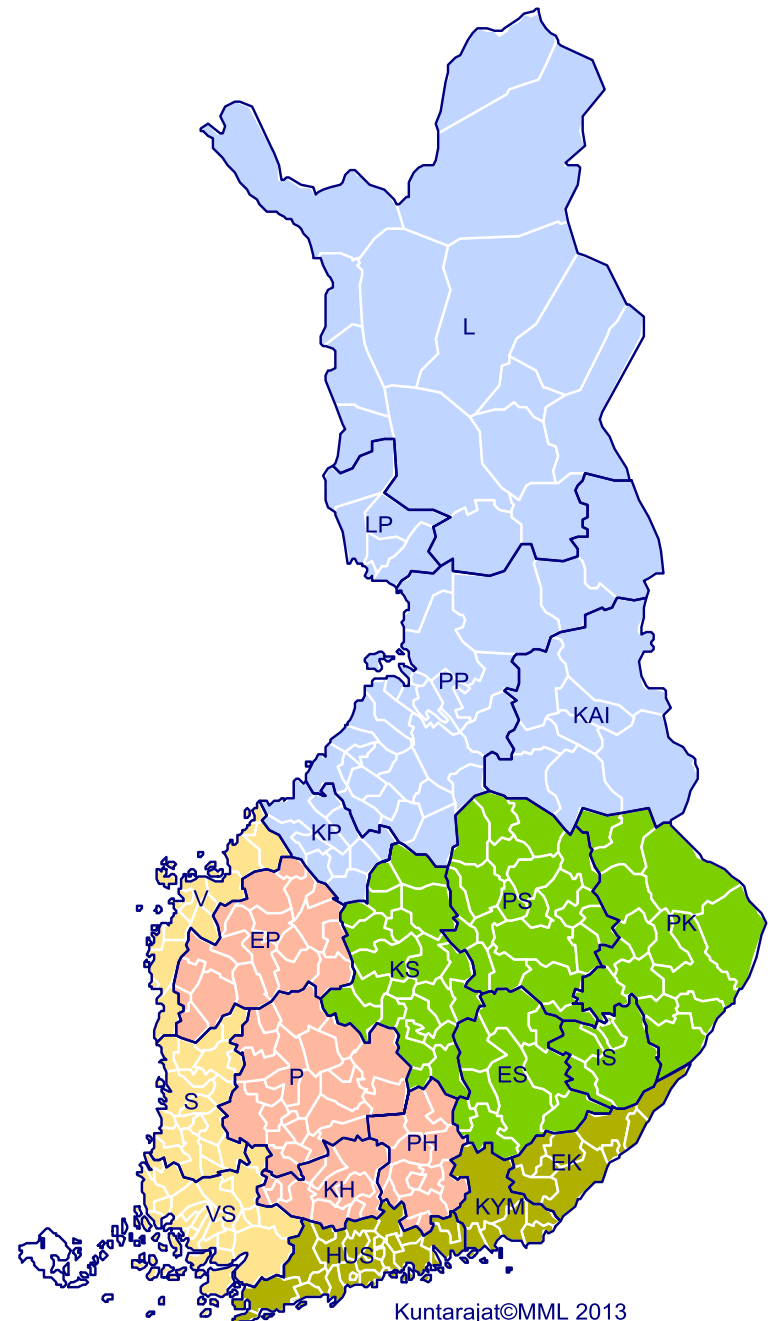

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen keskeiset tavoitteet ²⁽²⁾

- Mahdollisimman laaja integraatio
 - » sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuus (sekä perus- että erikoispalvelut) saman johdon ja budjetin alla
 - » ihmisten palvelutarpeet huomioidaan kokonaisuutena
- Selkeä hallinto
 - » kuntien vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen

Erityisvastuualueet ja sairaanhoitopiirit, väestö 31.12.2013

■ HYKS erva	1 887 566 as.	39 kuntaa
Helsinki ja Uusimaa	1 581 450	24 kuntaa
Etelä-Karjala	132 252	9 kuntaa
Kymenlaakso	173 864	6 kuntaa
■ KYS erva	817 166 as.	68 kuntaa
Pohjois-Savo	248 430	20 kuntaa
Etelä-Savo	104 407	9 kuntaa
Itä-Savo	44 444	4 kuntaa
Keski-Suomi	250 773	21 kuntaa
Pohjois-Karjala	169 112	14 kuntaa
■ OYS erva	741 135 as.	68 kuntaa
Pohjois-Pohjanmaa	403 555	29 kuntaa
Kainuu	76 782	8 kuntaa
Keski-Pohjanmaa	78 284	10 kuntaa
Lapin	118 314	15 kuntaa
Länsi-Pohja	64 200	6 kuntaa
■ TAYS erva	1 109 280 as.	67 kuntaa
Pirkanmaa	521 540	23 kuntaa
Etelä-Pohjanmaa	198 831	19 kuntaa
Kanta-Häme	175 481	11 kuntaa
Päijät-Häme	213 428	14 kuntaa
■ TYKS erva	867 457 as.	62 kuntaa
Varsinais-Suomi	474 053	29 kuntaa
Satakunta	224 556	20 kuntaa
Vaasa	168 848	13 kuntaa
Manner-Suomi	5 422 604 as.	304 kuntaa
Ahvenanmaa	28 666 as.	16 kuntaa
Koko maa	5 451 270 as.	320 kuntaa

Kuntarajat©MML 2013
Karttakuva©Kuntaliitto/MS

12 § *Järjestämispäätös*

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi on viisi sosiaali- ja terveysaluetta, jotka rakentuvat nykyisten erityisvastuualueiden pohjalle
- Sote-alue laatii joka 4:s vuosi järjestämispäätöksen siitä, miten sosiaali- ja terveysalueen järjestämismääräyksiin kuuluvat sosiaali- ja terveyspalvelut toteutetaan
 - » Neuvottelut tuottamismääräyksessä olevien kuntien ja kuntayhtymien kanssa
- Päätöksen on perustuttava
 - » väestön hyvinvointi- ja terveysseurantatietoihin,
 - » palvelutarpeeseen
 - » sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintaa ja taloutta koskeviin seurantatietoihin
- Alueen asukkaiden näkemykset otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon.

Järjestämispäätöksessä määritellään (1/2):

Tuottamisvastuussa olevat kunnat ja ky:t sekä niiden tehtävät

1. Miten alueen sote-palvelut toteutetaan siten, että asiakaslähtöinen integraatio toteutuu
2. Miten lähipalvelujen saatavuus ja saavutettavuus varmistetaan
3. Valtakunnallisten tavoitteiden toteuttaminen
4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja vastuutahot sekä yhteistyö alueen kuntien ja muiden tahojen kanssa
5. Laatu- ja palvelutaso sekä yhtenäiset käytännöt
6. Väestön kielellisten oikeuksien toteuttaminen

Järjestämispäätöksessä määritellään (2/2):

8. Kunnat ja ky:t, joilla on tuottamisvastuu soten kattavasta ympärivuorokautisesta päivystyksestä
9. Sote-alueen omaan tuottamisvastuuseen kuuluvat tukipalvelut sekä alueen omaan tuottamisvastuuseen otetut palvelut

Rahoituksen ja voimavarojen kohdentaminen tuottamisvastuussa oleville kuntayhtymille

10. Keskeiset periaatteet ostopalveluille ja palvelusetelin käytölle, hankittavien palvelujen laajuus sekä hankintojen toteutuksen jakautuminen sosiaali- ja terveysalueen ja tuottamisvastuussa olevien kuntien ja kuntayhtymien kesken
11. Tarkoituksenmukaisen, kustannustehokkaan ja vaikuttavan palvelurakenteen varmistaminen sekä miten kunnallisesti tuotetut palvelut ja muualta hankittavat palvelut sovitetaan yhteen
12. Miten toteutumista seurataan ja arvioidaan.

Järjestämispäätöksen hyväksyminen

- Järjestämispäätöksen hyväksyy sote-alueen ylin päättävä toimielin.
- Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyy järjestämispäätöksen *osaltaan* sote-alueen neuvottelumenettelyssä.

Tuottaminen

14 § Tuottamisvastuu kunnallisena toimintana

- **Sote-alue päättää *tuottamisvastuun* antamisesta kunnalle ja ky:lle, jolla on tuottamisvastuun edellyttämä oma henkilöstö ja muut voimavarat.**
- Tuottamisvastuuseen on kuuluttava:
 - » ehkäisevät,
 - » korjaavat ja hoitavat,
 - » kuntouttavat sekä
 - » muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhtenäisenä kokonaisuutena
- Sote-alue voi antaa *suppeamman tuottamisvastuun* sitä varten perustetulle ky:lle, jos siihen on asiakkaiden tarpeista tai palvelujen toteuttamisesta johtuva erityinen syy
- Sote-alue päättää kunnat ja ky:t , joilla on tuottamisvastuu *24/7 päivystyksestä* ja päivystysalueeseen kuuluvat kunnat.

15 § Sosiaali- ja terveysalueen tuottamisvastuu

- Sote-alueella on tuottamisvastuu järjestämispäätöksessä määritellyistä *tukipalveluista*.
 - » kuntien ja ky:ien on hankittava em. tukipalvelut sote-alueelta
- Lisäksi *sote-alue voi ottaa tuottamisvastuun itselleen* sellaisista sote-tehtävistä ja palveluista, joiden tuottamisvastuun toteuttaminen ei ole osoittautunut mahdolliseksi kuntien yhteistoimintana.

Hallinto

19 § Sosiaali- ja terveysalueen kuntayhtymän hallinto ja tehtävät

- Sote-alue on kuntayhtymä ja sen hallintoon sovelletaan kuntalakia.
- Sote-alueen ylin päättävä toimielin hyväksyy
 - » järjestämispäätöksen ja siihen tehtävät muutokset
 - » vuotuisista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista
 - » talousarviosta ja taloussuunnitelmasta
- Sote-alueen kuntayhtymän ylimmän päättävän toimielimen jäsenten tulee olla jäsenkuntien valtuutettuja
 - » poliittinen suhteellisuus huomioiden
- Jokaisella jäsenkunnalla tulee olla vähintään yksi edustaja sosiaali- ja terveysalueen kuntayhtymän ylimmässä päättävässä toimielimessä.

22 § Tuottamisvastuussa olevan kuntayhtymän hallinto

- Tuottamisvastuussa olevaan kuntayhtymään ja sen hallintoon sovelletaan mitä kuntalain 10 luvussa säädetään kuntayhtymästä, jollei lailla toisin säädetä.

Rahoitus

33 § *Sote-alueen rahoitus*

- Kunnat osallistuvat sote-alueen kustannusten rahoitukseen sote-alueen vuosittain määrittelemällä kunnan asukasmäärään perustuvalla maksulla.
 - » Maksua painotettu ikäluokkien perushintojen ja sairastavuuskertoimen mukaisesti
 - » Kunnat voivat sopia, että rahoituksessa otetaan huomioon myös muita peruspalvelujen valtionosuuden laskennallisiin kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä tai valtionosuuden lisäosan määräytymisperusteita
- Rahoituksen siirtymäjärjestely voimaanpanolaissa
 - » Kunnan asukaskohtaista rahoitusosuutta tasataan vuosina 2017–2019, jos se poikkeaa vuosien 2011–2014 keskimääräisestä vuotuisesta asukaskohtaisesta kustannuksesta

34 § *Tuottamisvastuussa olevan kunnan ja kuntayhtymän rahoitus*

- Tuottamisvastuun aiheuttamat kustannukset rahoitetaan sote-alueen suorittamalla korvauksella.
- Korvauksen perusteet määritellään järjestämiss-päätöksessä.
- Korvausten tarkemmasta määräytymisestä neuvotellaan sote-alueen ja tuottamisvastuussa olevan kunnan ja ky:n kesken.
- Sote-alue päättää kunnalle ja ky:lle suoritettavien korvausten tarkemmat yhtenäiset perusteet
 - » Rahoituksessa otetaan huomioon palvelujen tarve palvelutuotannon vaikuttavuus- ja tehokkuusvaatimukset.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta – Aikataulu

- Sote-alueet 1–5 ja niihin kuuluvat kunnat
- Sote-alueen kuntayhtymän perustaminen
 - » Perussopimus hyväksyttävä viimeistään 31.10.2015
 - » Kuntayhtymän aloitettava toimintansa viimeistään 1.1.2016
- Tuottamisvastuussa olevat kunnat ja ky:t
 - » Kunnan ja ky:n ilmoitettava halukkuutensa toimia tuottamisvastuussa olevana kuntana tai ky:nä viim. 1.2.2016
 - » Jos tuottamisvastuu ei kata alueen kaikkia kuntia, sote-alueen on kutsuttava koolle viim. 1.3. 2016 kuntien edustajat selvittämään, miten tuottamisvastuu voidaan toteuttaa
 - » Ellei tuottamisvastuu kata kaikkia alueen kuntia, sote-alue määrää kunnat, joiden muodostettava tuottamisvastuussa olevat alueet ja kutsuu koolle ao. kuntien edustajakokouksen
- Sote-alueen laadittava ja hyväksyttävä järjestämispäätös ensimmäisen kerran viim. 31.10.2016
- Sote-alueiden järjestämisvastuu ja tuottamisvastuussa olevien kuntien ja ky:ien tuottamisvastuu alkaa 1.1.2017.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta – Henkilöstö

- Tuottamisvastuussa olevia kuntia ja ky:itä muodostettaessa soten tehtävissä, hallinnossa ja muissa tehtävissä olevat henkilöt siirtyvät sen tuottamisvastuussa olevan kunnan tai ky:n palvelukseen, jolla on tuottamisvastuu tehtävistä, joissa asianomainen henkilö on ollut ennen siirron toteutumista.
- Muutos katsotaan liikkeenluovutukseksi, jos se johtaa henkilöstön työnantajan vaihtumiseen
- Tuottamisvastuussa olevien kuntien ja ky:ien perustaminen toteutetaan yhteistoiminnassa kuntien henkilöstön edustajien kanssa

Voimaanpanolaki – Omaisuusjärjestelyt

- Kuntayhtymien kiinteistöjen, rakennusten ja niihin liittyvien laitteiden, koneiden ja kalusteiden omistus ja hallinnointi jää kuntayhtymän tehtäväksi,
 - » elleivät ehp:n, shp:n tai muun sote-kuntayhtymän jäsenkunnat toisin sovi
- Kuntayhtymän perussopimusta on muutettava:
 - » ky:n tehtävät rajoittuvat vuoden 2017 alusta kiinteistöjen, rakennusten ja niihin liittyvien laitteiden, koneiden ja kalusteiden omistukseen, hallintaan ja vuokraamiseen tuottamisvastuussa oleville kunnille ja kuntayhtymille
 - » perussopimuksessa voidaan sopia, että omaisuutta käytetään myös muihin kuin edellä todettuihin tehtäviin.
 - » jäsenkuntien osuus kuntayhtymän varoihin ja vastuu veloista säilyy perussopimuksen mukaisena elleivät jäsenkunnat toisin sovi.

Lausuntokierros

- Lausuntoaika 18.8.–14.10. 2014
- Kuntia pyydetään ottamaan valtuustotason kanta siihen, minkä erityisvastuualueen pohjalta muodostettavaan sote-alueeseen kunta haluaa kuulua. Lausuntopyyntöön annettuun vastaukseen suhtaudutaan kunnan virallisena kantana
- Lausuntokierroksen materiaali sisältää:
 - » HE:n sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä
 - » HE:n sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaannpanosta
 - » HE:n varainsiirtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta
 - » Luettelo nykyisistä erva-kunnista

Kuntalain uudistus

Toiminnan organisoinnin ja johtamisen mallit

- Valtuuston koko (vain valtuuston minimikoosta erikokoisissa kunnissa säädetään)
- Valtuuston toimikausi (vaalit huhtikuussa, toimikausi alkaa kesäkuussa)
- Toimielinmallit (valiokuntamalli, puheenjohtajamalli ja tilaaja-tuottajamalli)
- Alueellisen toimielimen vaikuttamismahdollisuudet
- Kunnanhallituksen puheenjohtajan asema lakiin
- Toimielimen puheenjohtajiston erottaminen luottamuspuolan vuoksi mahdolliseksi
- Pormestari ja alueelliset toimielimet: suora vaali eri valmistelussa
- Kunnanjohtajan johtajasopimuksen lakisääteistäminen
- Kunnallinen puoluerahoitus (ilmoitettava tilinpäätöksessä)

Asukkaiden osallistumisoikeudet

- Täydennetty osallistumiskeinojen esimerkkiluettelo
- Kansanäänestysaloitteen ikäraja 15 vuoteen
- Vaikuttamistoimielimiä koskeva sääntely kuntalakiin, nuorisovaltuusto/nuorten vaikuttajaryhmä jokaiseen kuntaan

Päätöksenteko- ja hallintomenettely

- ainoaksi johtosäännöksi hallintosääntö
- otto-oikeus vain kunnanhallituksella
- päätöksentekotavat: varsinainen kokous, sähköinen kokous ja sähköinen päätöksentekomenettely
- kunnan ilmoitusten ja viestinnän pääkanavaksi yleinen tietoverkko
- pöytäkirjojen nähtävänä pitäminen myös yleiseen tietoverkkoon

Kunnan talous ja tilintarkastus

- valtion ja kunnan suhde: kuntatalousohjelma ohjausvälineenä
- alijäämän kattamisvelvollisuutta terävöitetään ja ulotetaan myös kuntayhtymiin
- tarkastuslautakunnan riippumattomuutta lisätään ja arviointitehtävää täsmennetään
- sidonnaisuusilmoitukset tarkastuslautakunnalle

Kunnan toiminta markkinoilla

- yhtiöittämisvelvollisuudet nykyisestä laista
- kuntien yrityksille antamien lainojen, takausten ja muiden vakuuksien nykyistä tarkempi sääntely (> EU: valtiontukisääntely)
- informatiiviset säännökset
 - kiinteistön luovutuksesta vuokraamisesta markkinaehtoiseen toimintaan
 - kuntien yhteistyön ja hankintojen erottelusta
 - SGEI -palveluista

Kuntaliiton hallitusohjelmataavoitteet 2015–2019

varatoimitusjohtaja Tuula Haatainen

Kuntaliiton hallitusohjelmantavoitteiden 2015–2019 valmistelutyön aikataulu

LUONNOS
2014

Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
Yksiköiden ehdotukset 10.6. Jory 16.6.		Jory 11.8. Laajennettu jory 18.8. Työvaliokunta 19.8.	Kysely kun- tiin 2.9.-9.9. Jory 8.9. (Jory vara 15.9.) Info halli- tuksessa 18.9.	Hyväksy- minen hallituk- sessa 16.10.		

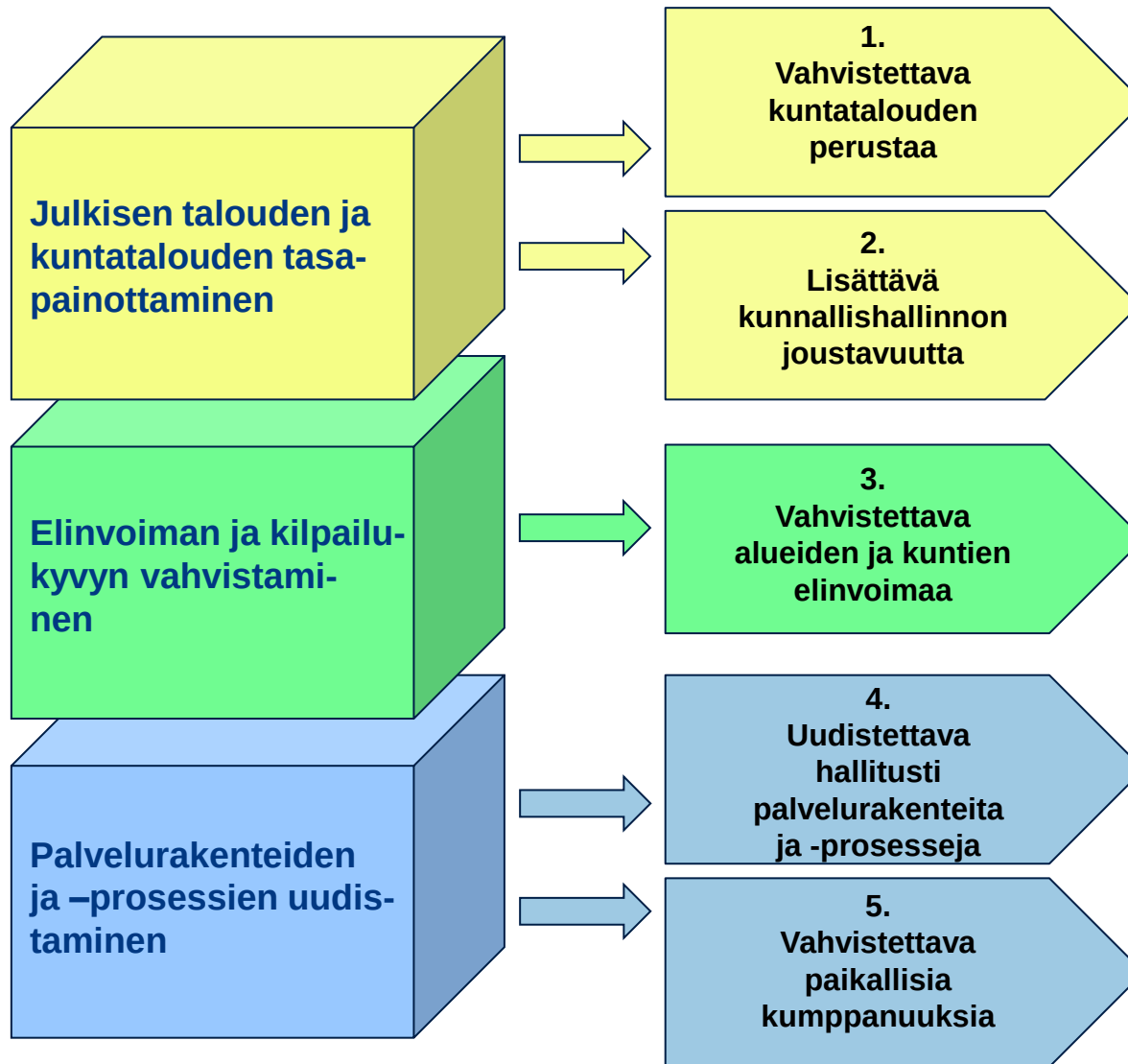
ajankohtaiset edunvalvontatapahtumat ja niihin liittyvä viestintä.

2015

Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä
	KL:n HO- tavoitteiden tarkista- minen		Eduskunta- vaalit 19.4. KL:n HO- tavoitteiden tarkista- minen			

Hallitusohjelmatavoitteiden tavoiteryhmät ja viisi (5) kärkeä

LUONNOS

Kuntaliitto-konsernin palvelut

KT Kuntatyönantajat
Palvelulaitosten työnantaja-
yhdistys PTY ry
KL-Kuntahankinnat Oy
KL-Kuntarekry Oy

KL-Kustannus Oy
Kuntatalon kokouspalvelut
Gustavelund kokoushotelli
FCG Finnish Consulting Group Oy

Kuntaliitto tukee kuntia ja kunta-alaa muutoksessa

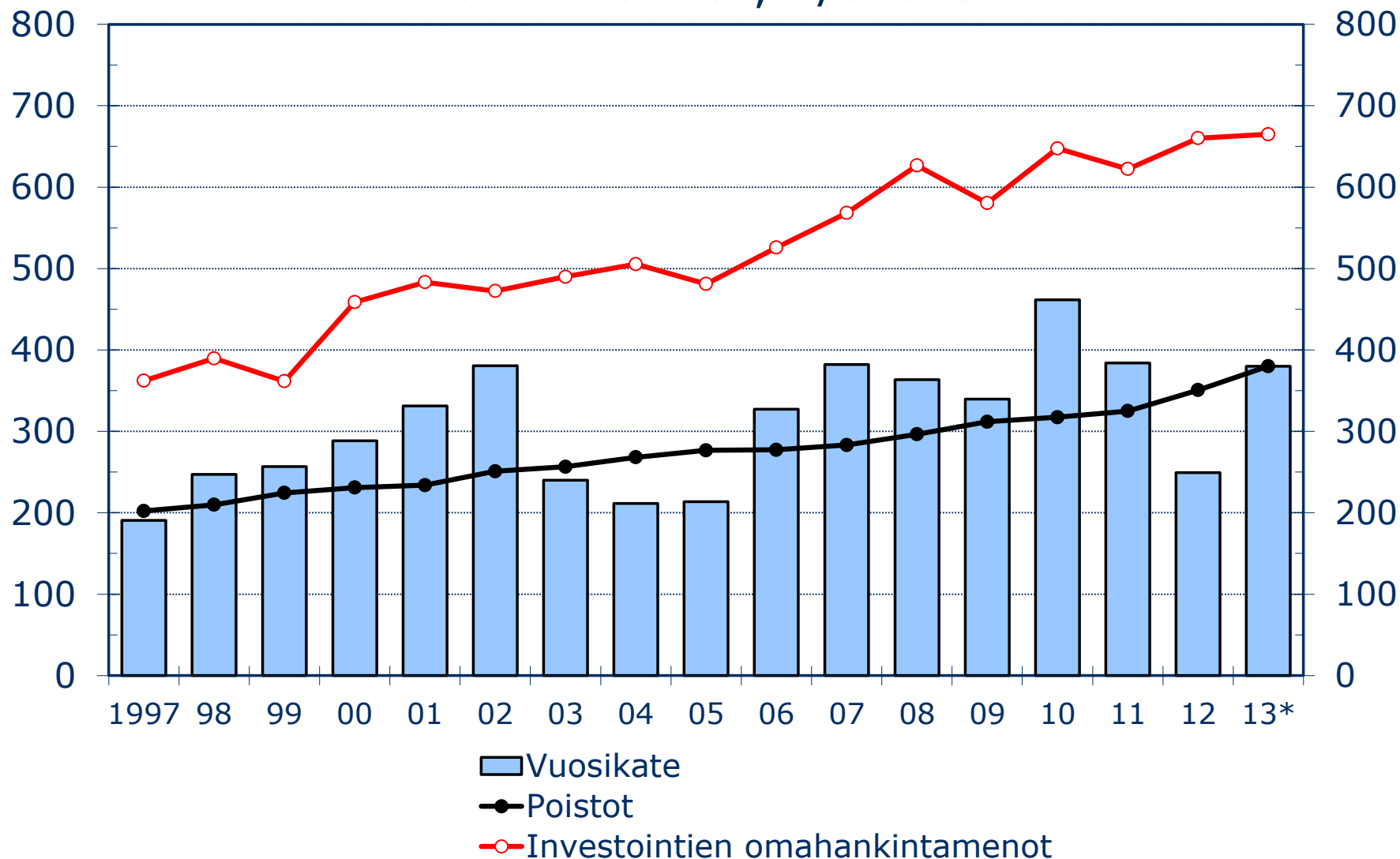
- » Edunvalvonta
- » Neuvontapalvelut
- » Verkostotuki
- » Koulutus ja konsultointi
- » Tutkimukset ja oppaat
- » Sähköiset uutiskirjeet
- » Kuntapäättäjä-palvelut
- » www.kunnat.net
- » ja tuoreet kuntauutiset joka päivä: www.kuntalehti.fi

KIITOS MIELENKIINNOSTA!
Materiaalit: www.kunnat.net

Kuntien vuosikate, poistot sekä investoinnit

Kaikki kunnat, €/asukas

Kuntatalouden tulosta parantaneita tekijöitä v. 2013

Suuri kunnallisverojen kasvu (6,7 %):

Vuosimuutos yhteensä, milj. €	1 120
siitä, milj. €:	
– Jako-osuuksien oikaisut ("rytmihäiriö")	474
– siitä elokuun "ylimääräinen" oikaisu (kertaerä)	223
– Tilitysuudistus: tammikuu > joulukuu (kertaerä)	200
– Kuntien tuloveroprosenttien korotukset	133
– Muut tekijät (mm. palkkasumman kasvu)	313

Kuntien henkilöstösopeutus:

KT Kuntatyöntekijäselvitys, milj. €	400
-------------------------------------	-----

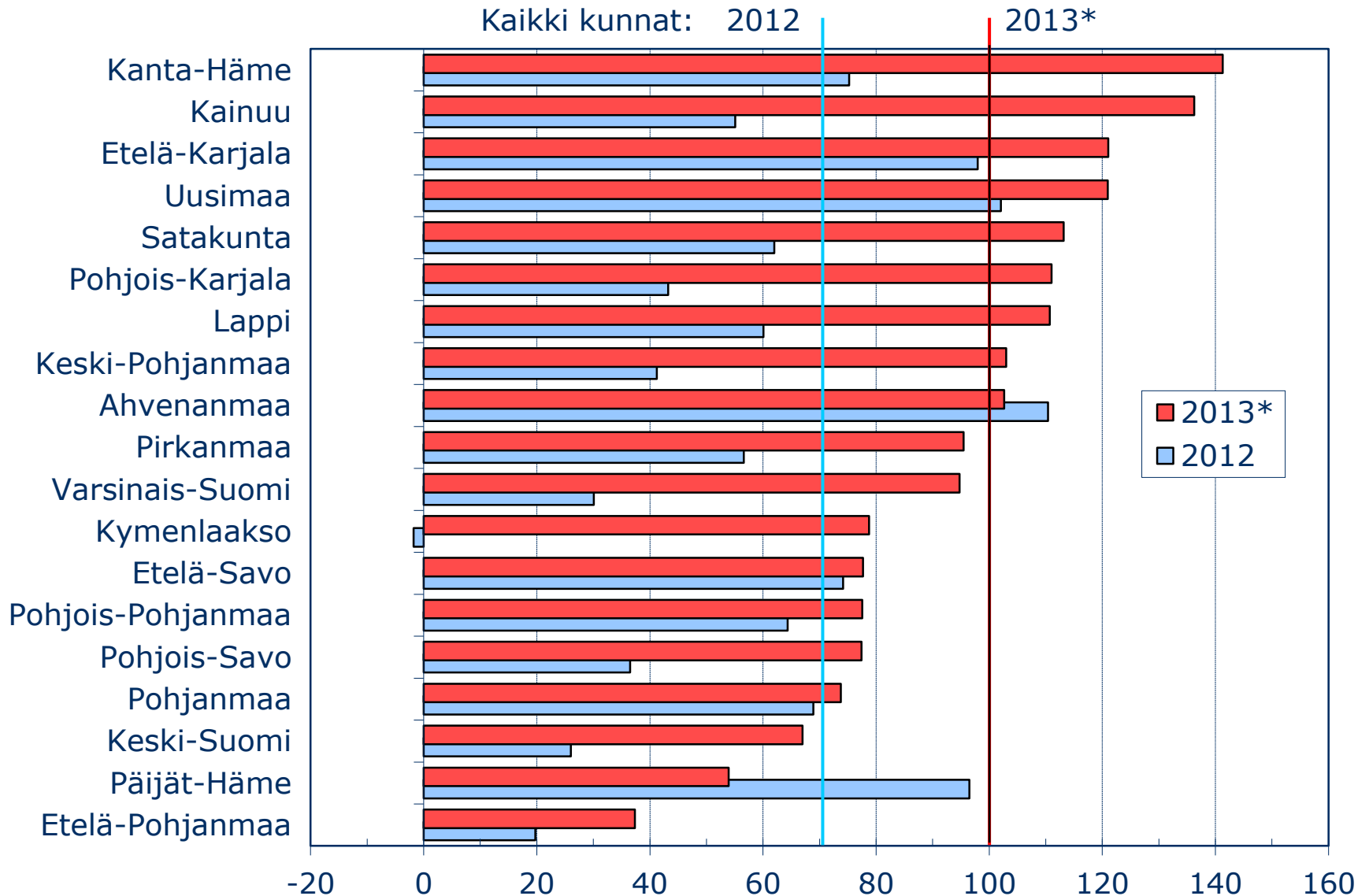
Vuoden 2013 toimenpiteet yhteensä, milj. €:

Verotustekniset toimenpiteet	674
Tuloveroprosenttien korotukset	133
Henkilöstösopeutukset (KT)	400

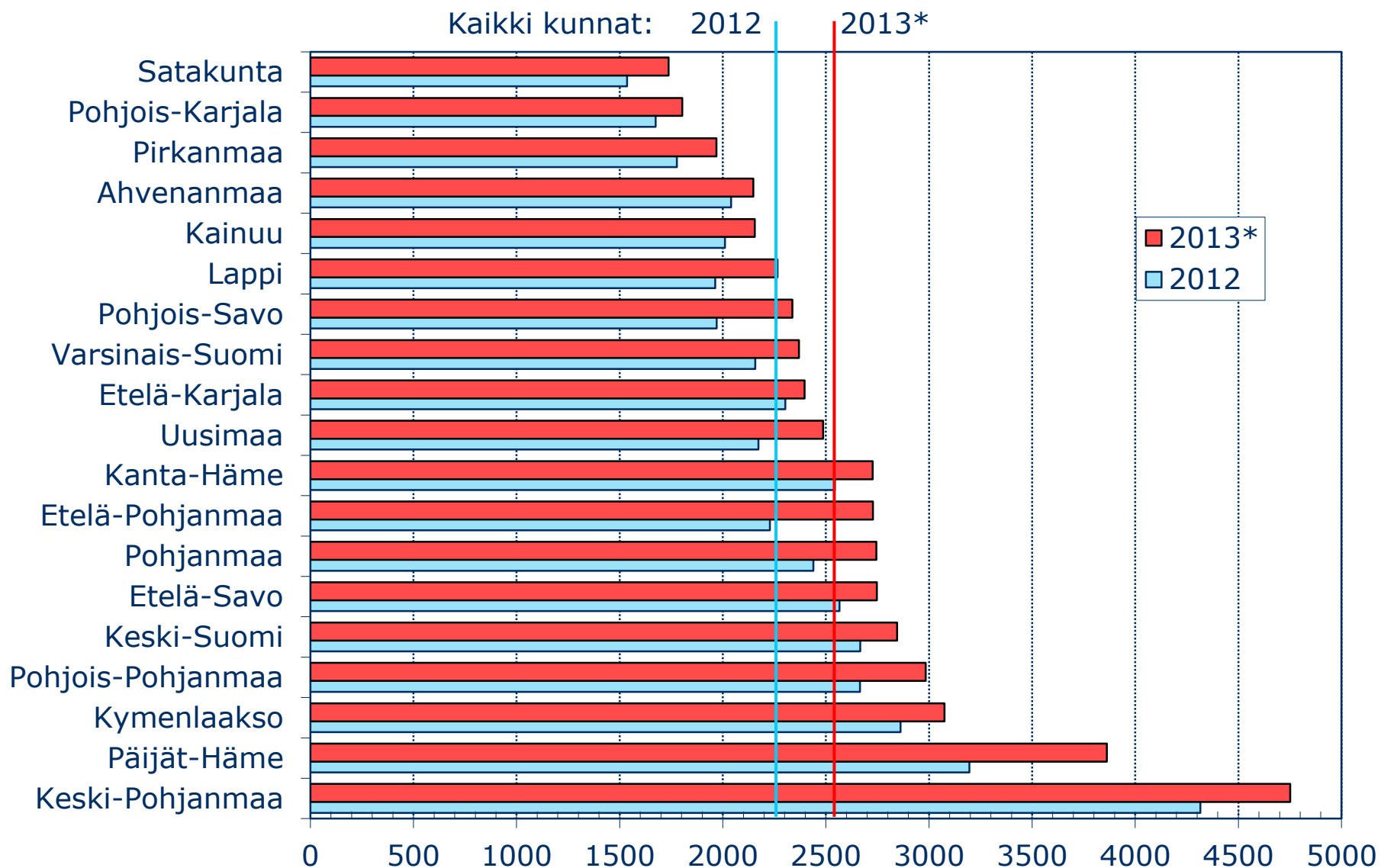
= Yhteensä **1 207**

(Lisäksi satunnaiset erät, kuten yhtiöittämiset ja muut organisaatiomuutokset)

Kuntien vuosikate % poistoista maakunnittain vuosina 2012–2013

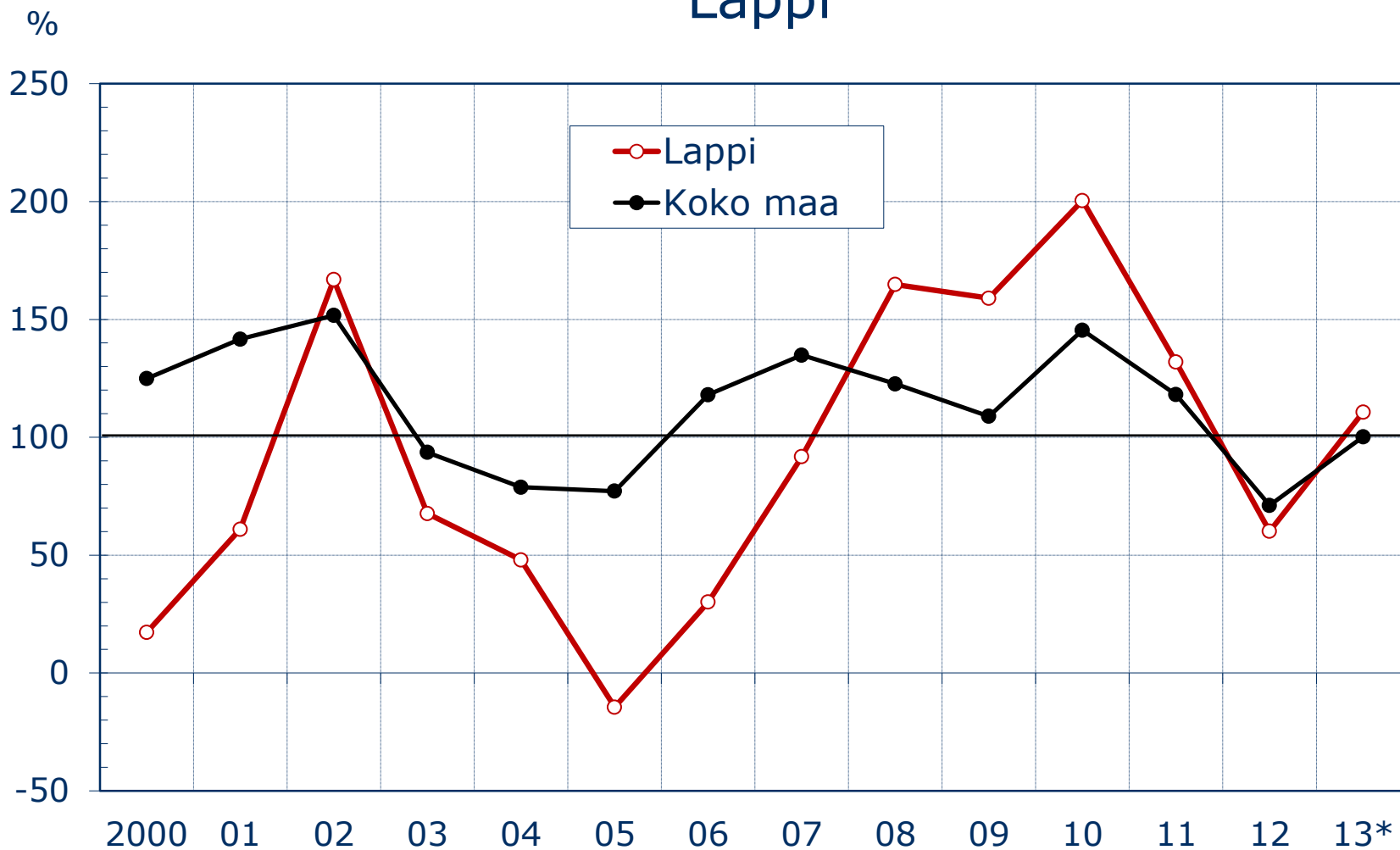

Kuntien lainakanta maakunnittain vuosien 2012–2013 lopussa, €/asukas

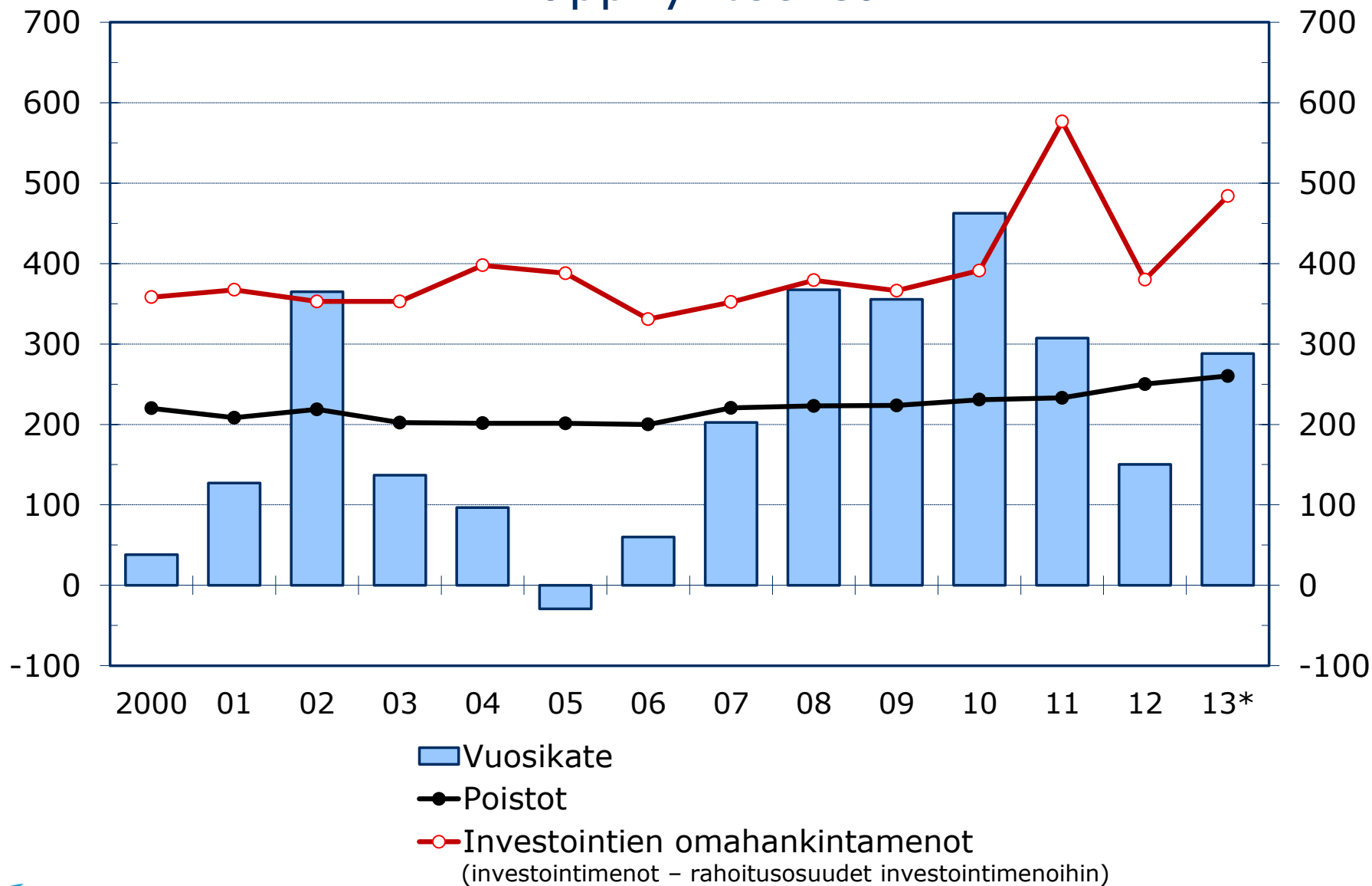
Kuntien vuosikate % poistoista 2000–2013

Lappi

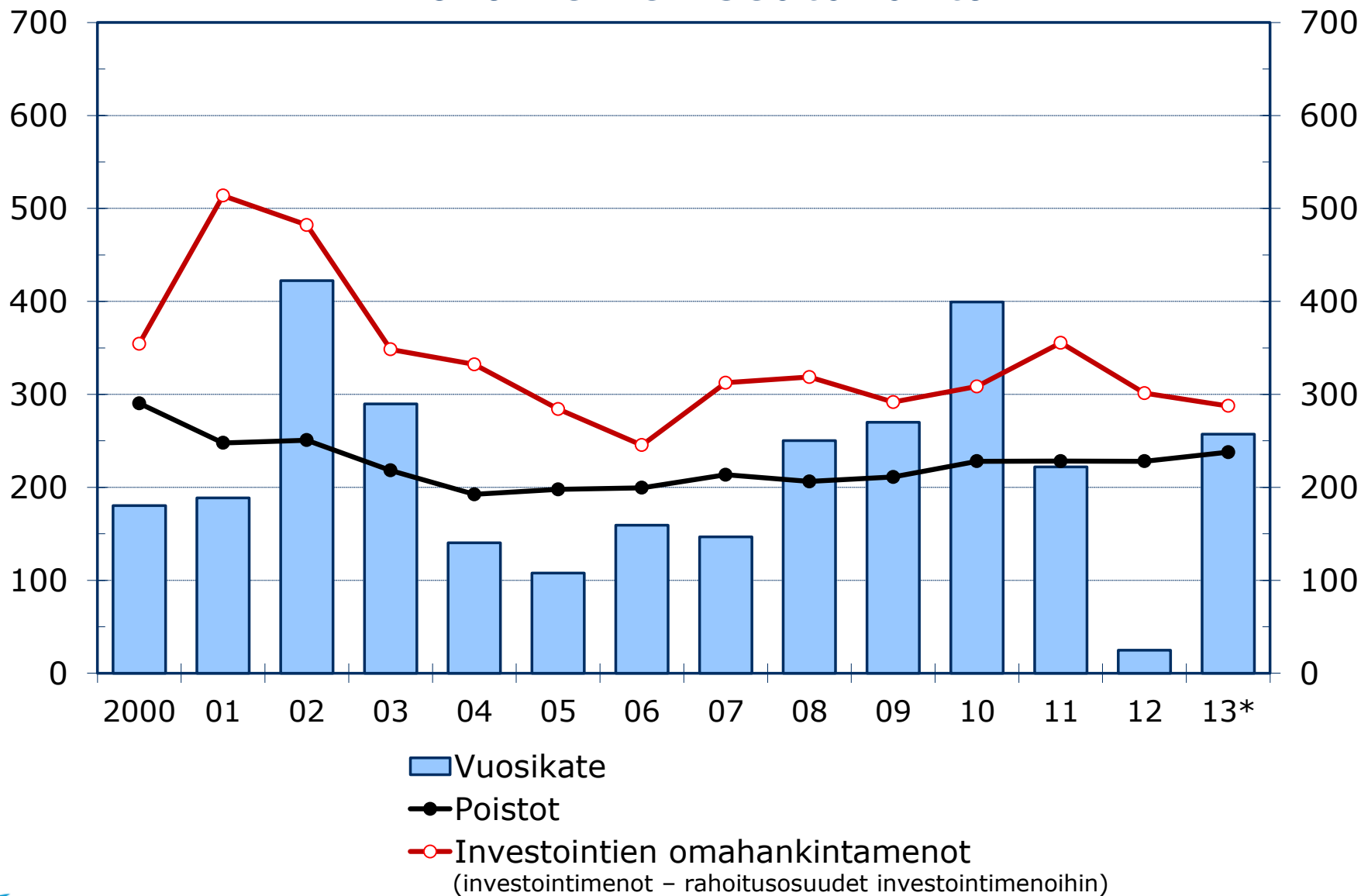

Lähde: Tilastokeskus

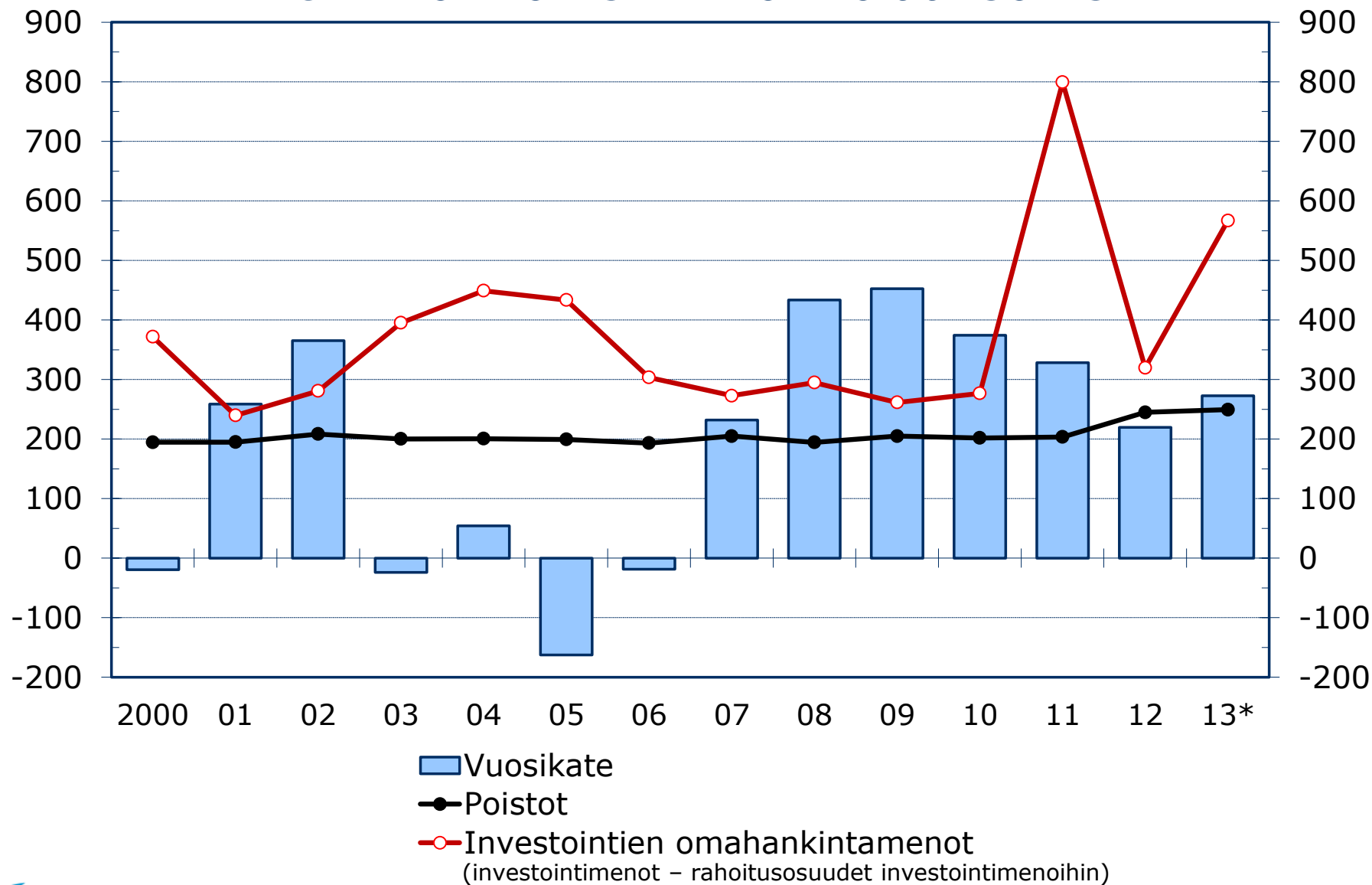
Kuntien vuosikate, poistot sekä investoinnit, €/as. Lappi yhteensä

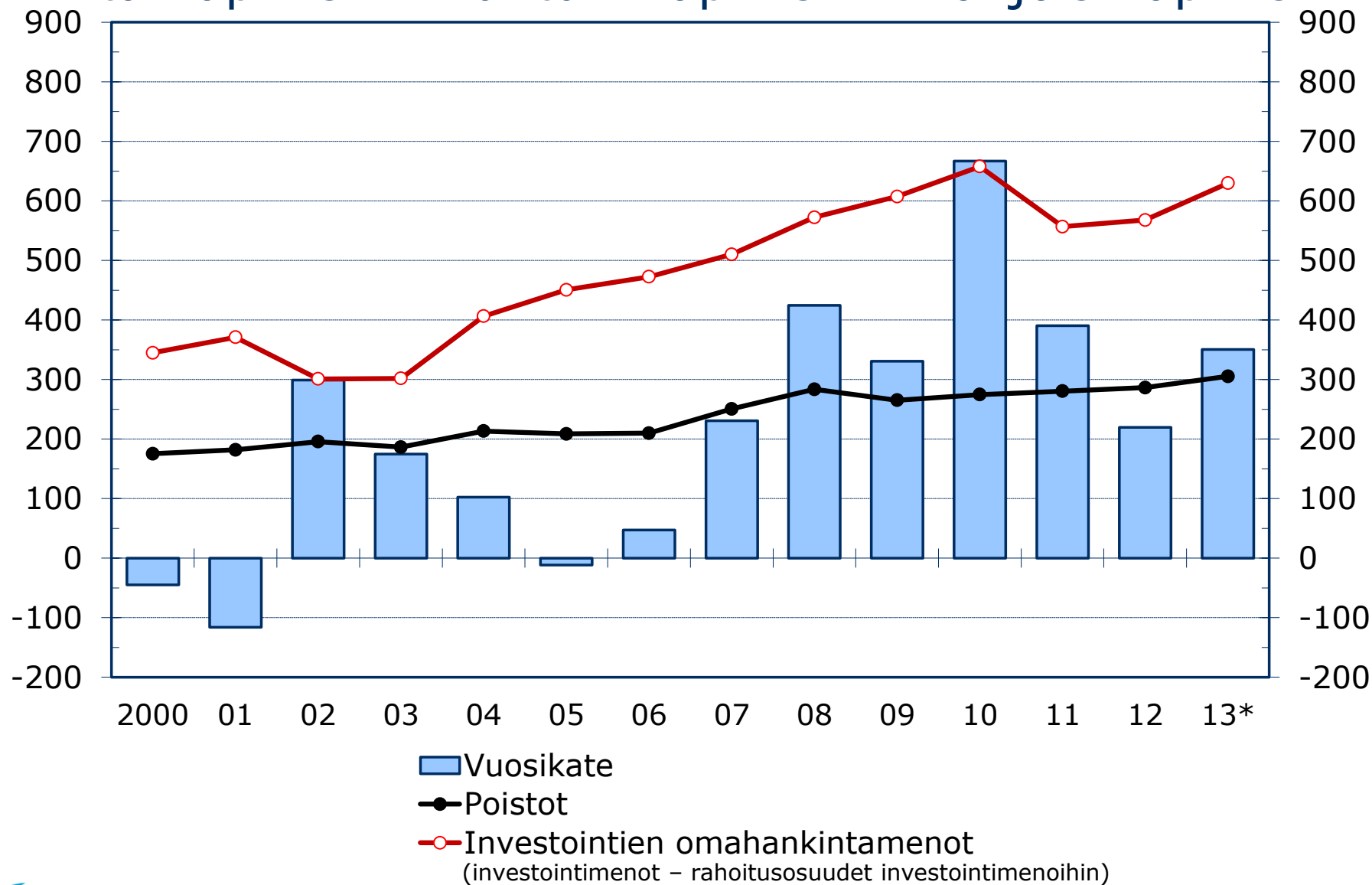
Kuntien vuosikate, poistot sekä investoinnit, €/as. Rovaniemen seutukunta

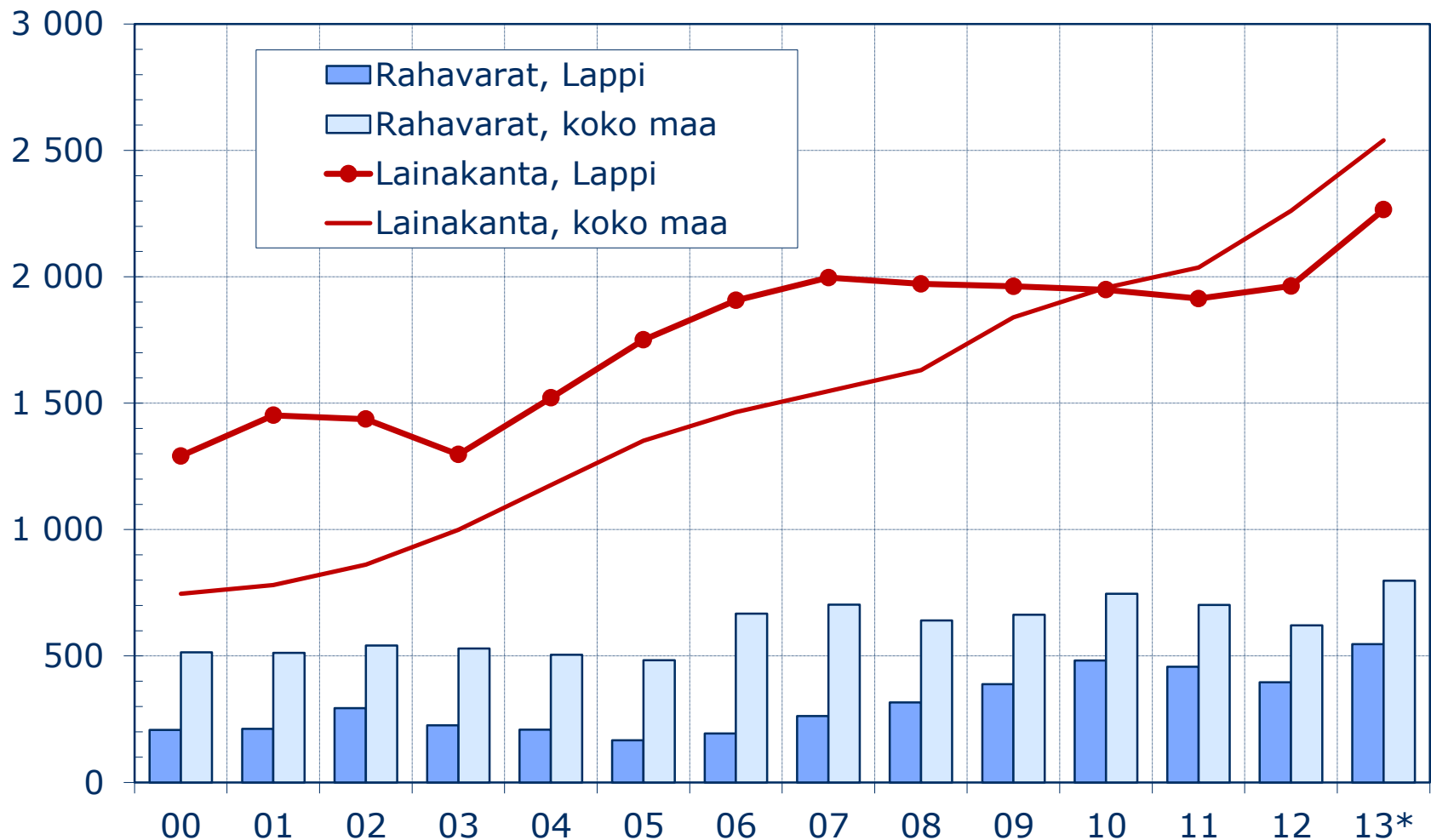
Kuntien vuosikate, poistot sekä investoinnit, €/as. Kemi-Tornion sk + Torniolaakson sk

Kuntien vuosikate, poistot sekä investoinnit, €/as. Itä-Lapin sk + Tunturi-Lapin sk + Pohjois-Lapin sk

Kuntien lainakanta sekä rahavarat 31.12.2000–2013, €/as. Lappi

Valtionosuusuudistus:

Esityksen vaikutus kuntien valtionosuuteen vuoden 2014 tasossa

Lapin kunnissa

Lähde: VM/KAO 9.4.2014

Kunta	Asukas- luku 31.12. 2012	Valtionosuudet yhteensä 2014		Esityksen vaikutus valtionosuuksiin yhteensä		
		Nykyinen järjes- telmä €/as.	Uusi järjes- telmä €/as.	€/as.	1 000 €	Laskenn. vaikutus tulovero- prosenttiin %-yks.
Koko maa	5 398 173	1 592	1 592	-0	-470	0,0
Lappi	182 844	2 528	2 518	-11	-1 935	0,1
Utsjoki	1 285	5 213	5 524	311	400	-2,3
Kittilä	6 388	3 308	3 563	255	1 628	-1,9
Sodankylä	8 834	3 010	3 229	219	1 934	-1,6
Salla	3 979	4 992	5 156	164	653	-1,4
Muonio	2 394	3 517	3 680	163	390	-1,3
Kolari	3 853	3 396	3 481	86	330	-0,7
Inari	6 732	3 415	3 486	72	482	-0,5
Enontekiö	1 880	4 624	4 672	48	91	-0,4
Rovaniemi	60 877	1 660	1 666	6	342	0,0

Valtionosuusuudistus:

Esityksen vaikutus kuntien valtionosuuteen vuoden 2014 tasossa

Lapin kunnissa

Lähde: VM/KAO 9.4.2014

Kunta	Asukas- luku 31.12. 2012	Valtionosuudet yhteensä 2014		Esityksen vaikutus valtionosuuksiin yhteensä		
		Nykyinen järjes- telmä €/as.	Uusi järjes- telmä €/as.	€/as.	1 000 €	Laskenn. vaikutus tulovero- prosenttiin %-yks.
Posio	3 738	4 124	4 113	-11	-39	0,1
Tornio	22 489	1 798	1 779	-19	-425	0,1
Kemi	22 257	2 075	2 022	-53	-1 170	0,3
Savukoski	1 127	4 333	4 273	-60	-68	0,5
Ylitornio	4 556	4 488	4 414	-74	-336	0,6
Keminmaa	8 585	1 720	1 633	-87	-747	0,6
Pello	3 819	4 123	4 019	-104	-397	0,8
Tervola	3 339	3 682	3 450	-233	-776	1,9
Pelkosenniemi	963	4 579	4 346	-233	-225	1,8
Kemijärvi	8 093	3 366	3 131	-235	-1 900	1,7
Simo	3 429	2 816	2 567	-249	-853	1,8
Ranua	4 227	5 275	4 980	-296	-1 249	2,9